

Dr. Florin Marinescu
Pr. Eugen Drăgoi

MĂNĂSTIREA MAVROMOL DIN GALAȚI. NOI MĂRTURII DOCUMENTARE

I

Abstract: *A monastic settlement of monks, the only princely building in the city of Galați, built by voivode Constantin Duca of Moldavia in 1702, which has survived until our time, Mavromol Monastery, today a church of myrrh, has a history that is not yet sufficiently known.*

Recent incursions into the archive of the Vatoped Athonite Monastery, carried out by Dr. Florin Marinescu from Athens, to which are added some documents from the same archival fund received by Fr. Eugen Drăgoi from Galați, through the kindness of Reverend Efrem, the abbot of Vatopedu, bring rich and interesting testimonies about the past of this monastery, important pieces of documentary material for a necessary monograph of this monastery from Galați.

The present study – of which we are publishing here the first part - utilizes previously unknown information, which emerges from Vatopedi documents belonging to the second half of the 18th century (years 1767-1786), regarding the properties of the Galățean Mavromol and some of the unknown servants of the former monastery in the city of Danube in Moldavia, an important fair in that century.

Keywords: *Mavromol Monastery; Vatoped Monastery; "Precista" and "St. Nicolae" from Galați; monastic estates; medieval Galatian toponyms.*

Ctitorie domnească a lui Constantin Duca, din anul 1702 (a doua domnie în Moldova), efigie monahală gălățenă binecunoscută, cu un trecut de peste 320 de ani, menținând nestinsă făclia credinței ortodoxe și deschizând ușa științei de carte în orașul de la Dunăre (în 1765 s-a deschis în chiliile acestei mănăstiri prima școală domnească din Galați), Mănăstirea Mavromol, astăzi biserică de mir, dezvăluie mereu, prin documente necunoscute, rolul ei activ în viața bisericească din sudul Moldovei, până la secularizarea averilor

mănăstirești (anul 1863), când este transformată în biserică parohială.

Deși a fost mereu în atenția cercetătorilor¹, încă nu și-a spus întreaga sa istorie; credem însă că s-a apropiat momentul întocmirii mo-

1. Cităm aici, în ordinea cronologică a publicării, cele mai importante repere bibliografice referitoare la Mănăstirea Mavromol: Constantin ERBICEANU, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei și a Catedralei Mitropolitane din Iași*, București, 1888, pp. 336-339; 476-480, 485; Econom I. SEVERIN, „Bisericile noastre. Notițe istorice despre fundarea Mănăstirii Mavromol din Rumelia și a aceleia din Galați”, în: *Tribuna liberală*, nr. 1051, 7 aprilie 1904, pp. 1-2 (reprodus de Econ. stavr. Gh. POPESCU, *Protopopia județului Covurlui. Dare de seamă despre afacerile bisericesti*, București, 1906, pp. 55-56); *Idem*, p. 55-68; Paul PĂLTĂNEA, „Informații inedite despre biserica Mavromol din Galați”, în: *Buletinul Monumentelor Istorice*, XXXIX, 1970, pp. 61-64; Nicolae STOICESCU, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974, p. 316; T. Gh. BULAT, „Mănăstirea Mavromolu din Galați, închinată Mitropoliei din Moldova”, în: *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, anul LII (1976), nr. 3-4, pp. 292-293; Paul PĂLTĂNEA, „Vechi locașuri de cult și viața bisericască în sudul Moldovei până în anul 1864”, în: *Monumente istorice și izvoare creștine*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1987, pp. 216-224 (material republicat în vol. *Arhiepiscopia Dunării de Jos. Istorie bisericească, misiune creștină și viață culturală de la începuturi până în secolul al XIX-lea*, I, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2009, pp. 515-524); Pr. Petru Copceac, pr. Eugen DRĂGOI, *Biserica Mavromol din Galați*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1987, 72 pp.; pr. Eugen DRĂGOI, „Mărturii noi despre Mănăstirea Mavromol”, în: *Călușă ortodoxă*, nr. 128-129, iunie-iulie, Galați, 1999, p. 19; Arhid. Lucian PETROAIA, „Istoria unei icoane făcătoare de minuni: Maica Domnului de la Mănăstirea Mavromol”, în: *Călușă ortodoxă*, număr special, 25 octombrie 1999, p. 28-29; Corneliu STOINCA, „Biserica Mănăstirii Mavromol”, în: *Școala gălățeană*, nr. 88-89, noiembrie-decembrie 2000, p. 11; Paul PĂLTĂNEA, „Note despre averea Mănăstirii Mavromol din Galați”, în: *La cumpăna dintre milenii*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2000, pp. 223-230; Corneliu STOICA, *Monumente religioase din Municipiul Galați*, Editura Alma, Galați, 2001, pp. 35-42; Paul PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, (ediție coordonată de pr. Eugen Drăgoi), Editura Partener, Galați, 2008, pp. 122-126 (a se vedea și indicele de la finele vol. II, p. 434); Arhim. Daniil OLTEAN, „Biserica Adormirea Maicii Domnului – Mavromol, Galați” în: *Domnitorii și ierarhii Țării Românești, ctitoriile și mormintele lor*, Editura „Cuvântul Vieții”, București, 2009, pp. 982-984; Pr. Eugen DRĂGOI, „Biserica Mavromol. Mărturii inedite (I)”, în *Axis libri*, an. VII, nr. 24, Galați, septembrie 2014, pp. 38-40; „Biserica Mavromol. Mărturii inedite (II)”, în *Axis libri*, an. VII, nr. 25, Galați, decembrie 2014, pp. 43-44; Pr. Eugen DRĂGOI, „Biserica Mavromol din Galați, ctitorie a lui Constantin Duca, ginerele Sfântului Constantin Brâncoveanu – mărturii inedite”, în *Theolo-*

nografilei acesteia, apariția unei astfel de lucrări fiind onorantă pentru municipiul Galați și Arhiepiscopia Dunării de Jos, întrucât este singura ctitorie domnească rămasă în funcțiune în orașul nostru până astăzi.

Mănăstirea gălățeană Mavromol a fost una foarte bogată, la începuturile existenței sale. Cu toate că nu se cunoaște hrisovul de danie al acestui așezământ monahal, în *Cronicele României* publicate de Mihail Kogălniceanu² citim următoarele:

De a doua domnie a lui Constantin Duca Vodă, veleatu 7209: „Și așa Constantin Duca Vodă, domnind în pace în anul dintâi, iară în al doilea an **au zidit din temelie** și o monastire frumoasă și foarte iscusită, în târgu la Galați, unde este hramul «Adormirea Prea Sfintei de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioară Maria», **înzestrând-o cu moșii și cu bucate și cu veșminte scumpe**; și au închinat-o la Sfântă Monastire de la Mavromol, care monastire este deasupra Feanariului, de unde se lățește Marea Neagră, aproape de Țarigrad” (subl. ns.);

Istoricul gălățean Paul Păltănea considera că probabil, în domniile lui Gheorghe Duca și Constantin Duca s-a produs „prima mare rășluire a moșiei târgului Galați, dăruindu-se Mănăstirii Mavromol moșia Țiglina”³.

Grație cercetărilor întreprinse în arhivele mănăstirilor din Sf. Munte Athos de către primul semnatar al acestui studiu, dr. Florin Marinescu, suntem în măsură de a aduce în atenție împreună noi aspecte

gia Pontica, anul VII, nr. 1-2, Constanța, 2014, p. 37-42 (studiu republicat în vol.: Pr. Eugen DRĂGOI, *La izvoarele Covurluiului. Studii de istorie ecelziastică*, vol. I, Editura Partener, Galați, 2017, pp. 184-191); Costin CLIT, „Documente privitoare la istoria unor mănăstiri din Moldova (1634-1826)”, în: *Acta Bacoviensia*, Anuarul Arhivelor Naționale Bacău, XVIII, 2023, pp. 50-51, 69-70.

2. *Cronicele României sau Letopisețele Moldviei și Valahiei*, ediția a doua, tomul II, București 1872, p. 45; P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, (ediție coordonată de pr. Eugen Drăgoi), Editura Partener, Galați, 2008, p. 124.

3. P. PĂLTĂNEA, „Organizarea administrativă a orașului Galați”, în: *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie «A. D. Xenopol»*, XVII, Iași, 1980, p. 306. Dintr-o cercetare făcută din porunca domnitorului Alexandru Mavrocordat, la 4 iulie 1786, pârclăbii de Galați, împreună cu Ioniță Rale, vornic de poartă și Ioniță Dima, mazil hotarnic, rezultă că moșia Țiglina era „deasupra Galaților”, învecinându-se cu moșia Filești, a vornicului Iordache Ghica, și Braniștea, a Episcopiei Romanului. A se vedea P. PĂLTĂNEA, *Note despre averea Mănăstirii Mavromol din Galați*, p. 225.

istorice desprinse din documentele ce se află în păstrare la Mănăstirea Vatoped (Athos), legate de această mănăstire gălățeană, pe care le vom comenta, sprijinindu-ne și pe alte informații colaterale. Menționarea *Mavromolului* în documentele de la Mănăstirea Vatoped se datorește împletirii istoriei acestui așezământ gălățean cu un altul, mai vechi, *Mănăstirea Precista*, din același oraș, care era închinată Vatopedului de la Muntele Athos. Materialele arhivistice inedite pe care le aducem în atenție și le comentăm⁴ sunt rezumate ale documentelor respective.

1

1767 (7276) septembrie 10

„Mărturie hotarnică făcută din porunca lui Ioan Calimah, voievodul Moldovei, pentru moșia Corlățești, din ținutul Covurlui, proprietatea lui Atanase Rămândan, fost mare agă, aflată la coada bălții Mălina, pe care o are de la soacra sa Catrina, soția lui Filip Catargiu, fost mare medelnicer.

La hotarnică mai participă Șerban fost vornic, Toader Baron, Eni – toți din satul Vămășeni, Stoica Horciug, slujitor din Galați, Iordachi Ogali vornic din Slobozia, Enachi Șarban jitnicer (acesta vrea să ia moșia, zi-cînd că are acte de la Costandin Margine călăraș din Galați, care are o parte din moșie moștenită de la strămoșul Drace), Ananie, vlădica din Săvastia, Costandin Verdiș copil în casă, Teodor Holban ispravnic de copii, vechilul lui Rămândan.

Nefiind hotarnice mai vechi, boierii hotarnici au făcut o funie de 30 de stânjeni (stânjenul de opt palme domnești cu palma lui Carp vornic de poartă) și au pus pietre de hotar. Hotarul are următoarele repere: balta Mălini, drumul vechi ce vine de la Galați, moșiile mănăstirilor Precista și Sfântul Nicolae din Galați, fântâna Chiștelnița, pârâul Fântânii Troianul, moșia Episcopiei Romanului, moșia Mănăstirii Mavromolu, un drum ce vine de la Galați și merge pe la Fundenii Șărboaiiei, Peneul, moșia Mănăstirii Cetățuia.

Costandin Margine, Eni blănar și Enachi Șarban, care voiau o parte din moșie, trebuiau să se înfățișeze la Divan. Enachi Șarban a arătat un zăpis «vechi de 119 ani» (din 1648, n. ns.).

4. În prezentul studiu analizăm numai trei din rezumatele documentelor extrase din Arhiva Mănăstirii Vatoped.

Moșia are următoarele dimensiuni: 1375 stânjeni la apus, 1100 de stânjeni la mijloc, «pe Troian», 627 stânjeni spre răsărit»⁵.

Comentariu:

Dacă data emiterii documentului este corectă, domnul moldovean era Grigore Callimachi (ianuarie 1767-3/14 iunie 1769, a doua domnie); Ioan Teodor Callimachi s-a aflat pe tronul Moldovei anterior, anume între august 1758 – mai/iunie 1761.

Satul Corlătești a fost la vest de satul/comuna Smârdan, județul Galați, „pe valea Gheboasa, care coboară până în balta Mălina“, afirmă Paul Păltănea⁶. Este atestat documentar la 1546 (7054), mai 12, într-un document emis la Huși de domnitorul Petru Rareș⁷.

Nu avem știri despre Atanase Rămândan, proprietarul moșiei Corlătești.

Filip Catargiu este cunoscut în calitate de spătar, mare medelnicer, în a doua jumătate a secolului al XVII-lea. După Octav-George Lecca, în anul 1760 „a fost trimis cu mai mulți boieri mari și exilat în Asia, la Ionikalisi, din intrigile lui Stavarache, favoritul lui Vodă Calimah”⁸.

5. *Arhiva Mănăstirii Vatoped*, Doc. nr. 6272/1767, copie în limba română.

6. P. PĂLTĂNEA, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, manuscris dactilografiat, doc. nr. 141 din 1546 (7054), mai 12, Huși. A se vedea și *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea I, Editura Academiei Române, București, 1991, p. 277 (sub voce Corlătești⁴: *fost sat lângă satul Smârdan; moșie în ținutul Covurluiului; trup al moșiei Gheboasa*).

7. *Documente privind istoria României*, veac. XVI, A, Moldova, vol. I, 1501-1550 (alcătuit de Ion Ionașcu, L. Lăzărescu-Ionescu, Barbu Cămpina, Eugen Stănescu, D. Prodan, Mihail Roller), Editura Academiei R.P.R., București, 1951, pp. 501-503; *Tezaur documentar gălățean* (ediție de documente întocmită de: Cezar Bejan, Alexandru Duță, Stelian Iordache, Viorica Solomon), București, 1988, p. 35-36, doc. nr. 3 (fragmente).

8. Octav-George LECCA, *Familiile boierești române*, ediție îngrijită de Alexandru Condeescu, Editura Libra, Muzeul Literaturii Române, București, f.a., p. 216. Vodă Calimah este Ion Teodor Callimachi (august 1758-mai/iunie 1761). Stavarache este, de fapt, Iorgu Stavrache, mare vistier, care a produs, prin intrigile sale și măsurile fiscale împovărătoare, mari nemulțumiri în rândul populației din Moldova. Pentru Filip Catargiu vezi Elena BEDREAG, „«Viind ceasul sfârșitului mieu»: succesiune și practică testamentară în familia Catargi“, în: *Studii și Materiale de Istorie Medie*, vol. XXXI, 2013, pp. 211-213.

Vămășenii a fost sat la nord-est de satul Șendreni, județul Galați, la coada lacului Mălina⁹.

Slobozia probabil că este satul/reședința de comună Slobozia Conachi, județul Galați.

Dintre persoanele menționate în hotarnică avem cunoștință doar de jicnicerul Șerban, care este menționat într-o carte domnească din 2 martie 1742, pentru o pricină cu Iorga, „bulubașe di Galați”¹⁰; „strămoșul Drace” al lui Constantin Margine probabil că este Dumitrache Dracea, pârcălab de Galați în a doua jumătate a secolului al XVII-lea¹¹.

Nu știm dacă „Ananie, vlădica din Săvastia” în septembrie 1767 va fi fost egumen la Mavromol. La 12 ianuarie 1766 stareț la această mănăstire era vrednicul *Antonie*, aflat la conducerea mănăstirii de trei decenii¹², iar prin 1768, potrivit lui P. Păltănea, egumen era Antim¹³. Din cercetările noastre privind lista egumenilor Mănăstirii Mavromol (material în curs de publicare), pentru perioada 1768-14 mai 1781 nu avem cunoștință de numele egumenu-lui (sau egumenilor) acestui așezământ monahal. Se prea poate însă ca arhiereul Ananie să fi fost egumen la Mănăstirea Precista¹⁴

9. *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, Editura Academiei Române, București, 1992, p. 1291.

10. P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, p. 232.

11. P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, pp. 102, 105.

12. Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/10, la: Costin CLIT, „Moșii ale Mănăstirii Râșca de la ținutul Covurlui”, în: *Revista de Istorie „Vasile Conta”*, Târgu Neamț, vol. V, nr. 1 (8), 2023, pp. 153, 165.

13. P. PĂLTĂNEA, „Note despre Adămeștii din ținutul Covurlui (Galați)”, în: *Arhiva genealogică*, V (X), nr. 3-4, Iași, 1998, p. 99.

14. Precista, mănăstire fortificată, ctitorită de frații Dia și Șerbu, fiii lui Coman din Brăila, stabiliți în Galați, împreună cu negustorul gălățean Constantin, fiul lui Teodor, a fost sfințită în septembrie 1647 și închinată de ctitori Mănăstirii Vatoped de la Sfântul Munte Athos. Ctitorii menționați au făcut danii acestei frumoase biserici, amplaste pe malul înalt al Dunării, mănăstirea ajungând, în timp, un reper bisericesc de prim rang, biruind vitregiile istoriei. După anul 1860 a devenit biserică de mir, situație în care se află și astăzi. Referințe despre această mănăstire, la: MELCHISEDEC, Episcopul Romanului, *Notițe istorice și archeologice adunate de*

ori la Sf. Nicolae¹⁵, menționate în documentul ce-l comențăm.

Până când vom afla amănunte privind prezența în Galați a acestui arhieru, credem că înscrierea sa între persoanele hotarnice sugerează că acesta cunoștea moșiile în cauză și istoricul hotarelor lor.

Balta Mălini este „Mălina, liman fluviatil pe cursul inferior al văii omonime, pe teritoriul administrativ al comunei Șendreni“¹⁶. Venitul

pe la 48 monastiri și biserici antice, pp. 312-315; Econ. Gheorghe POPESCU, *Dare de seamă despre afacerile bisericesti*, pp. 70-76; Econ. I. C. BELDIE, *Schițe istorice asupra județului Covurlui. Contribuțiuni*, Galați, 1925, p. 3; Pr. dr. I. C. BELDIE, „Biserica Precista din Galați“, în: *Vestitorul*, nr. 19-20, Galați, 1949; Pr. Constantin CRONȚ, „Biserica fortificată Precista, Galați, monument istoric, colecție muzeistică de artă bisericească și feudală românească“, în: *Glasul Bisericii*, an. XXXI, nr. 9-10, 1972, pp. 1003-1014; Nicolae STOICESCU, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, p. 317; P. PĂLTĂNEA, *Vechi locașuri de cult și viața bisericească în sudul Moldovei până în anul 1864*, pp. 203-208; P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, ediția a doua, pp. 117-119; Florin MARINESCU, „Mănăstirea Precista din Galați, metoc al Mănăstirii athonite Vatoped. Date preliminare“, în: *Studii danubiene*, nr. 1, Galați, 2009, pp. 65-69; Arhim. Daniil OLTEAN, „Biserica Adormirea Maicii Domnului – Galați“, în: *Domnitorii și ierarhii Țării Românești. Ctitoriile și mormintele lor*, Editura Cuvântul Vieții, București, 2009, pp. 946-947; Cristian-Dragoș CĂLDĂRARU, *Biserica fortificată „Precista“, monument de cultură românească*, Editura Partener, Galați, 2010, 132 p. (cu bibliografie); Dr. Florin MARINESCU, Pr. Eugen DRĂGOI, „Mărturie românească medievală la Mănăstirea Caracalu“, în: *Magazin istoric*, anul L - serie nouă - nr. 8 (605) august 2017, pp. 55-56; Dr. Florin MARINESCU, Pr. Eugen DRĂGOI, „Blestemul jupânesei Dragolea“, în: *Danubius*, XXXV, partea a II-a, Editura Muzeului de Istorie Galați, 2017 (apărut în iulie 2018), pp. 7-19.

15. Mănăstirea „Sf. Ierarh Nicolae“ din Galați, înființată probabil în prima jumătate a secolului al XVII-lea, a fost închinată Mănăstirii „Sf. Ecaterina“ din Muntele Sinai, înainte de anul 1660. În această mănăstire a viețuit, între anii 1642-1653, Sf. Ierarh Atanasie Patelarie, fost patriarh ecumenic, înscris în rândul sfinților de către Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în anul 2008. Astăzi este biserică de mir. A se vedea: P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, pp. 114-116; Pr. E. DRĂGOI, *La izvoarele Covurluiului, studii de istorie ecleziastică*, vol. I, pp. 86-89; Pr. E. DRĂGOI (în colaborare cu PS CASIAN, Episcopul Dunării de Jos), *Un patriarh ecumenic la Galați. Sfântul Atanasie Patelarie*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2009, 432 p.

16. Sorin GEACU, *Județul Galați. Dicționar de geografie fizică*, Editura CD Press, București, 2007, p. 161.

bălții Mălina era danie făcută Mănăstirii Mavromol înainte de 3 februarie 1742, când aceasta este arendată turcului Hasan, serdarul, cu 40 de lei pe an¹⁷.

Drumul vechi ce vine de la Galați este așa-numitul „drumul Galaților”, care la Țăpești (sat care a fost pe teritoriul comunei Braniștea) făcea joncțiunea cu vechiul „drum moldovenesc”: de la Tg. Frumos trecea prin Roman, Bacău, Adjud, Tecuci și ajungea la Dunăre¹⁸.

Moșia Mănăstirii Precista era pe teritoriul actualului sat Cișmele, comuna Smârdan, județul Galați¹⁹.

Nu avem cunoștință care va fi fost *moșia Mănăstirii Sf. Nicolae* din Galați; probabil că, potrivit înșiruirii din documentul respectiv, se afla tot pe teritoriul actualei comune Smârdan.

Fântâna Chiștelnița credem că era pe teritoriul satului Piștelnița, fostă localitate lângă satul actual Mihail Kogălniceanu, comuna Smâr-

17. P. PĂLTĂNEA, „Note despre averea Mănăstirii Mavromol din Galați”, în: *La cumpăna dintre milenii*, p. 226. Turcul Hasan din Galați este Caba Hasan, sărdar și ciorbagiu înainte de 1742, 3 ianuarie. Despre acesta a se vedea *Condica lui Constantin Mavrocordat*, ediție cu introducere, note, indici și glosar alcătuită de Corneliu Istrati, vol. II, Editura Uniiversității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2008, p. 38, doc. nr. 101; p. 75, doc. nr. 201; p. 113, doc. nr. 326. La let 7250 (1742), februarie 3, „o carte de la Suliman aga, sărdariul ot Gălați și la părcălabii de Galați” înștiința că „au spus părintele mitropolitul cum episcopul Mitropoliei, egumenul de Mavromol, au avut tocmală cu Hasan agă sărdariul pentru balta Mălina, să-i dei pe an 40 lei și(i)-au băgat și năvoadile, iar acmu, după 3 luni, întoarce Hasan. Ce, dumnealor să-i zică să-i dei banii pe tocmală, ori de a ave a răspunde, să trimită vechil la giudecată”. *Idem*, pp. 120-121, doc. nr. 353.

18. P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, p. 63. Despre un alt drum al Galaților, deschis către anul 1456, care unea Suceava de Galați, prin Baia-Târgu Frumos-Iași-Vaslui-Bârlad-Tecuci a se vedea Eugen PAVELESCU, *Economia breslelor în Moldova*, București, 1939, p. 28.

19. Referindu-se la unul din ctitorii Mănăstirii Precista din Galați, episcopul Melchisedec (*Notițe istorice și arheologice adunate de pe la 48 monastiri și biserici antice din Moldova*, București, 1885, p. 315) scrie: *Dia se vede că din Brăila s-a strămutat în Galați și și-a cumpărat moșie în județul Covurlui, căci urmașii lor au format acolo familia Diască și au hărăzit momonastirei lor moșia Cișmelele, aproape de Galați, fostă proprietate a Dieșcilor*. Despre satul Cișmele a se vedea și *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea I, p. 240; P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, p. 118.

dan, județul Galați, înglobată parțial, la 1854, în moșia Cișmelele, care actualmente este sat în aceeași comună²⁰.

Nu am reușit să identificăm Pârâul Fântânii Troianului.

Moșia Episcopiei Romanului era fostul sat Idești²¹, care s-a aflat pe teritoriul comunei Braniștea, județul Galați, situat, potrivit lui P. Păltănea,

„mai sus de vărsarea pârâului Lozova în balta cu același nume“. Același remarcabil istoric gălățean Paul Păltănea menționează, în baza unui „plan întocmit în anul 1825 de inginerul Dumitrache Chelemen“ că „moșia satului (Idești, n. ns.) începea din Bârladul vechi și mergea spre nord, paralel cu pârâul Lozova până se întâlnea cu hotarul satului Blăjeni, astăzi Slobozia Conachi. La apus se învecina cu moșia Crăciuneasa, care ocupa o parte din satul Vasile Alecsandri“²².

În documentul emis la Huși, în anul 1529 (7037), martie 17, de către Petru Rareș²³, domnul Moldovei întărește „Mitropoliei de Jos din târgul Romanului“ un sat Pănțești, pentru care Episcopul Dorotei al Romanului dă foștilor proprietari ai Pănțeștilor, „din dreptele ocine ale mitropoliei, un sat pe Bârlad, anume Idești, mai sus de gura Lozovei și jumătate din iezerul de la Lozova“. Satul Idești era moșie a Episcopiei Romanului, așadar, înainte de anul 1529, fără să cunoaștem când și în ce împrejurări a devenit proprietate a acesteia. Întrucât prezentul document din arhiva Mănăstirii Vatoped, din anul 1767, pe care-l comentăm aici, dovedește că moșia Idești exista și la această dată, considerăm că nu are temei afirmația lui P. Păltănea că respectivul sat „a dispărut în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, după 16 iunie 1651“²⁴.

20. *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, Editura Academiei Române, București, 1992, p. 874.

21. *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea I, p. 585.

22. P. PĂLTĂNEA, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, vol. I, 1430-1600, mss. dactilografiat, aflat la Biblioteca Județeană „V. A. Urechia“, Galați, doc. nr. 111.

23. *Documente privind istoria României*, veac. XVI, A, Moldova, vol. I, 1501-1550 (alcătuit de Ion Ioanașcu, L. Lzărescu-Ionescu, Barbu Cămpina, Eugen Stănescu, D. Prodan, Mihail Roller), Editura Academiei R.P.R., București, 1951, pp. 307-308, doc. nr. 274.

24. P. PĂLTĂNEA, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, vol. I, doc. nr. 111.

Moșia Mănăstirii Mavromolu, înscrisă în hotarnica documentului de la 1767 este *Șerbeștii Mavromolului* sau *Șerbeștii Mitropoliei*, trupuri de moșie aflate pe teritoriul actualului sat Șerbeștii Vechi, comuna suburbană Șendreni, situată la 16 km SV de municipiul Galați²⁵.

Fundenii Șărboaei a fost moșie probabil tot pe lângă actualul sat Șerbeștii Vechi.

Peneu a fost sat pe teritoriul satului Independența, județul Galați²⁶. Mănăstirea Mavromol primise la 15 februarie 1764, de la Chiriac, fiul căpitanului Lupu, viile pe care acesta le avea²⁷.

Mănăstirea Cetățuia (Iași) a deținut mai multe sate și moșii în ținutul Covurluiului, din prima jumătate a secolului al XVII-lea și până la mijlocul veacului al XIX-lea²⁸, anume: *Tătarca*²⁹, *Vorniceni*³⁰, *Ghindușeni*³¹, *Tulucești*³², *Stoicani*³³, *Lălești*³⁴, *Rădeni*³⁵, *Șen-*

25. *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, p. 1145; P. PĂLTĂNEA, *Note despre averea Mănăstirii Mavromol din Galați*, pp. 226-227.

26. *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, p. 857.

27. P. PĂLTĂNEA, *Note despre averea Mănăstirii Mavromol din Galați*, p. 227.

28. A se vedea lista scrisorilor acestor sate și moșii la Cristian-Dragoș CĂLDĂRARU, *Moșia „Balta Brateșului” din ținutul Covurlui (1448-1847)*, Editura Muzeului de Istorie Galați, Galați, 2014, p. 85-87.

29. Tătarca, sat comuna Tulucești, județul Galați. Satul Tătarca sau Tătăreni a fost vândut Mănăstirii Cetățuia de către fiii spătarului Apostolache Miclescu, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. P. PĂLTĂNEA, „Domeniul mănăstiresc din județul Galați în secolele XV-XVII”, în: *Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2005, p. 49.

30. Vorniceni a fost sat în partea de nord a satului Tulucești, județul Galați.

31. Sat dispărut. A fost pe teritoriul satului Tulucești, județul Galați, „alături de Tuluceștii, pre din gios”. P. PĂLTĂNEA, *Domeniul mănăstiresc din județul Galați în secolele XV-XVII*, p. 63, n. 138.

32. Tulucești, sat/reședință de comună, situat la 15 km vest de Galați.

33. Stoicani, sat component al comunei Foltești, județul Galați. P. PĂLTĂNEA, *Domeniul mănăstiresc din județul Galați în secolele XV-XVII*, p. 63, n. 138.

34. Lălești a fost moșie lângă satul Stoicani. *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea I, Editura Academiei Române, București, 1991, p. 629; P. PĂLTĂNEA, *Domeniul mănăstiresc din județul Galați în secolele XV-XVII*, p. 63, n. 138.

35. Rădeni a fost sat în partea de nord a satului Stoicani. *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, Editura Academiei Române, București, 1992, p. 971; P. PĂLTĂNEA, *Domeniul mănăstiresc din județul Galați în secolele XV-XVII*, p. 63, n. 138.

*dreni*³⁶, *Văleni*³⁷. În documentul amintit se face referire, probabil, la moșia de la Șendreni a Mănăstirii Cetățuia.

2

1785 decembrie 19

„Alexandru Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, întărește Mănăstirii Precista din Galați, la cererea egumenului ei, Mitrofan, stăpânirea pe 14 locuri din târgul Galați, la uliță și la mahala, danii și cumpărături, de pe care să ia bezmăn de la toți acei ce vor avea case, binale, dugheni sau orice altceva pe aceste locuri, în afară de locul ogrăzii Mănăstirii Sf. Neculai, lăsat de răposatul Iordache Canta logofăt și de locul casei lui Constantin, fiul lui Neculai bulibașă, danie de la răposatul logofăt Ioan Canta, fiul lui Iordache Canta logofăt.

Egumenul a arătat că scrisorile vechi pe care le-a avut mănăstirea s-au pierdut, «din întâmplările vremurilor», având numai o mărturie hotarnică din 26 mai 1784 a lui Neculai, fost căpitan de darabani și a lui Stavru Ioan, iscălită și de Ioachim, egumenul Mănăstirii Sf. Neculai, de Nicola Canela și de pârcălabul de Galați, Dimitrie Hangerliu, fost mare comis, care arată hotarele acestor locuri, în stâneni, numele megieșilor (cu case, dugheni), ulițele și alte locuri, ca: drumul ce vine de la menzil, casele vechi pârcălăbești, locul bisericii Sf. Arhanghel Mihail, biserică stricată, podul ce coboară la schele, Mănăstirea Mavromolu, șura de sare gospod etc.

*Hotarnica a fost cercetată de Nicolae Ruset mare logofăt, rânduit de domn*³⁸.

Comentariu:

Domnitorul care semnează acest document este Alexandru II Mavrocordat, aflat pe tronul Moldovei între 1/12 ianuarie 1785-3/14 decembrie 1786.

36. Șendreni este sat/reședință de comună, aflat la 8 km vest de municipiul Galați.

37. Nu am putut localiza satul sau moșia Văleni.

38. *Arhiva Mănăstirii Vatoped*, Doc. nr. 1937, copie din 1836, 24 februarie, în limba română, încredințată de Divanul de Apel al Țării de Jos, la cererea egumenului Mănăstirii Precista.

Documentul respectiv, care se referă cu preponderență la Mănăstirea Precista, precum și la Mănăstirea Sf. Nicolae din Galați, îl vom analiza amănunțit în două studii distincte, împreună cu alte documente din aceeași sursă arhivistică, pe care le vom publica ulterior.

Aici ne vom referi doar la hotarele locurilor din Galați aflate în posesia Mănăstirilor Precista și Sf. Nicolae, înscrise în hotarnica din 1784, mai 26, în care se menționează și Mănăstirea Mavromol.

Când egumenul Precistei pomenește „întâmplările vremurilor“, în desfășurarea căror s-au pierdut documentele mănăstirii, are în vedere câteva evenimente dramatice pentru Galați: *Războiul Ruso-Austro-Turc* din anii 1735-1739, când orașul a fost ars; *Războiul Ruso-Turc* din toamna anului 1769, dar mai ales distrugerea completă a Galaților de către turci, la începutul anului 1770, în confruntarea cu armatele rusești³⁹.

Nu avem știri despre căpitanul de darabani Nicolae, unul din alcătuirii hotarniceii.

Stavru Ioan poate că este una și aceeași persoană cu marele negustor de vite Stavrică (Stavrichi), primul ctitor al bisericii Vovidenia din Galați, înainte de anul 1790⁴⁰.

Nu știm cine era Nicola Canela; probabil că era un grec legat de Mănăstirea Sf. Nicolae.

Dimitrie Hangerliu, fost mare comis (sau Dumitrachi Hangerli) era pârcălab și cu un an în urmă, când împuternicește pe Ioniță Cernat (decembrie 1784) „să rânduiască hotarul moșiilor Zăgancea și Șerpeni“, care erau atunci pe teritoriul actualei comune Băleni, județul Galați⁴¹.

În privința locațiilor din hotarnica menționată în documentul de la 1785, facem următoarele precizări:

Drumul ce vine de la *menzil* (poștă) trebuie înțeles drept drumul care mergea de la casele poștei, aflate în preajma bisericii Vovidenia,

39. P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, ediția a doua, pp. 248-254.

40. Pr. C. CRONȚ, *Biserica „Vovidenia“ Galați – monument istoric. Schiță monografică și bibliografică*, în: „Glasul Bisericii“, nr. 1-2, 1974, p. 146; P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, ediția a doua, p. 210, 241

41. P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, pp. 230-231.

pe locul lui Gheorghe Hermeziu⁴², spre Dunăre⁴³. Casele poștei se aflau pe „loc domnesc“, unde era și „moșia târgului“⁴⁴.

Casele vechi pârcălăbești se aflau, înainte de anul 1857, la marginea orașului, „dinspre Vadul Ungurului“⁴⁵. Alexandru Cuza dă dispoziție, în acest an, „să se mute cancelaria Pârcălăbiei, de la marginea orașului dinspre Vadul Ungurului, în centru, la hotelul «Moldavia»“⁴⁶.

„Locul bisericii Sf. Arhanghel Mihail, biserică stricăță“ era unde astăzi se află Școala Gimnazială nr. 26 „Ion Creangă“, situată pe str. Vadul Sacalelor, nr. 2, unde mai târziu a fost biserica de mir „Sfinții Voievozi Vechi“, zisă Mantu⁴⁷. Biserica menționată în documentul pe care-l analizăm era a mănăstirii cu același nume și care este locașul bisericesc cel mai vechi cunoscut până acum în Galați, ridicat prin anul 1429, în vremea domnitorului Moldovei Alexandru cel Bun⁴⁸.

„Podul ce coboară la schele“ probabil că era o construcție de lemn, care ducea din târg către schela (clădirile portuare) de la Dunăre.

„Mănăstirea Mavromolu“ credem că era una din moșiile de pe locul domnesc, situată în preajma malului Dunării, ce se învecina cu moșia Mănăstirii Precista, care potrivit documentului analizat stăpânea „14 locuri din târgul Galați, la uliță și la mahala, danii și cumpărături“.

42. P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, p. 335 („pe locul lui Gheorghe Hermeziu“).

43. Referiri la *Mahalaua Poștei*, la începutul secolului al XIX-lea, în *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea I, Editura Academiei Române, București, 1991, pp. 447, 449.

44. P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, p. 37.

45. Fost sat, la N de Galați, astăzi cartier al Galațiului. *Tezaurul toponimic al României. A. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, p. 1258.

46. P. PĂLTĂNEA, „Alexandru Ioan Cuza, pârcălab al ținutului Covurlui“, în: *Cuza Vodă, în memoriam*, Institutul de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol“, Editura Junimea, Iași, 1973, p. 93.

47. Despre această biserică a se vedea Pr. E. DRĂGOI, „Contribuții la istoria bisericii „Sf. Voievozi Vechi“ (zisă Mantu) din Galați“, în: *Buletinul Fundației Urechia*, an 8, nr. 11, Galați, noiembrie 2010, pp. 92-105, republicat în vol. Pr. E. DRĂGOI, *La izvoarele Covurluiului*, vol. I, Editura Partener, Galați, 2017, pp. 130-148.

48. Pr. E. DRĂGOI, „Cea mai veche biserică din Galați cunoscută până acum. Semnalare“, în: *Școala gălățeană*, nr. 300, decembrie 2022, p. 20; Pr. E. DRĂGOI, *Cimitire și morminte creștine în Galați*, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2022, p. 19.

„Șura de sare gospod” aparținea Mănăstirii Mavromol, oferită ca danie de Ivan Sârbul, amplasată pe malul Dunării. Șura aceasta, împreună cu alta a lui Constantin Docuzoglu, erau „pe locul domnesc”; dăruit de domnitorul Constantin Racoviță, la 1 ianuarie 1757, Mănăstirii Sf. Spiridon din Iași⁴⁹. Potrivit unui jurnal al Judecătoriei de Covurlui din 18 mai 1851, magazia lui Docuzlogu (în document „Docuzlui”) se afla „în capul uliții Dogăriilor”⁵⁰.

„Nicolae Ruset mare logofăt”, cel care a cercetat hotarnica, este Neculai Rosetti (c. 1725-1805/1806), fiul lui Andrei Rosetti, care potrivit generalului R. Rosetti, „timp de aproape jumătate de secol a ocupat cele mai de seamă slujbe în Moldova”⁵¹.

3

1786 iulie 2

„Mai mulți boieri fac o mărturie hotarnică din porunca lui Alexandru Mavrocordat, domnul Moldovei, împreună cu Costin, fost mare serdar și Neculai, fost mare sulger, pârcălabi de Galați, a moșiei Mănăstirii Mavromol din Galați, numită Valea lui Manolache, din ținutul Covurlui.

La măsurătoare participă mai mulți boieri, cum și Ioniță Dima, mazil din ținutul Covurlui, Tănase, vechilul clucerului Manolache, Lazor, vechilul lui Iordache Die, Iordache Boncul, vătaf de cămărași, Gheorghe vornic, popa Vasilie, diaconul Venedict, vechil din partea Mănăstirii Mavromolu.

S-au pus pietre de hotar: în Valea Mălinii, moșia Mănăstirii Precista, Valea lui Manolache, ș.a., împărțindu-se părțile răzeșilor.

Tot la 2 iulie semnează de primire Ioan Rale, vornic de poartă.

Mai apar, pe lângă numele de mai sus, Angheluța, fata Măriuței, nepoate Boncului, Mariia, soția lui Iordache Boncul, Alexandra, fata Chirachei, Constantin, fiul lui Nica Boncul.

49. P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, p. 169.

50. *SJAN Iași*, Fond Epitropia generală Sf. Spiridon, XX/25, la P. PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, partea I, p. 169, n. 7.

51. Generalul R. ROSETTI, *Familia Rosetti*, vol. I, Monitorul Oficial, București, 1938, p. 74. Vezi și Octav-George LECCA, *Familiile boierești române*, p. 499.

*Semnează Constantin Rose(t) spătar, Costin serdar, Costandin clucer*⁵².

Comentariu:

Învățatul domn Alexandru II Mavrocordat s-a aflat pe tronul Moldovei între 1/12 ianuarie 1785 – 3/14 decembrie 1786. La 1786, când se face mărturia hotarnică, voievodul avea 32 de ani.

„Costin, fost mare serdar“, este înscris de istoricul Paul Păltănea, cu numele Costi. Împreună cu „Neculai, fost mare sulger“ erau pârcălabi la Galați și la 3 iunie 1786, când dau mărturie despre hotarele moșiei Mănăstirii Mavromol, „din gios de Fârțânești“⁵³, încălcate de răzeșii din acest sat. Hotarele moșiei respective începeau din Valea Părului, învecinându-se cu moșia răzeșilor Butură⁵⁴. Pârcălabul Neculai, biv vel sluger, împreună cu Constantin Greceanu, biv vel spătar, „cercetează o pricină ce fusese la Divanul domnesc, pentru o parte din moșia Puțeni“⁵⁵.

Moșia *Valea lui Manolache* se afla pe teritoriul actualului sat Odaia Manolache, pendinte de comuna Vânători, județul Galați⁵⁶.

Dintr-un document din 20 decembrie 1705 aflăm că numele satului Odaia lui Manolache vine de la Manolache, feciorul lui Tudor, pârcălabul de Galați⁵⁷. Potrivit lui Constantin C. Giurescu, oiconimul *odaia* este un „termen vechi pastoral în limba română, împrumutat de la turcii vechi, pecenego-cumani“⁵⁸; el desemnează „o așezare mai

52. *Arhiva Mănăstirii Vatoped*, Doc. nr. 6271/1786, copie în limba română.

53. Fârțânești este sat, reședință de comună, în județul Galați, situat la 42 km. N de municipiul Galați.

54. *Arhivele Statului București*, ms. 534, f. 20 v-23, la P. PĂLTĂNEA, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, vol. II, 1601-1650, manuscris dactilografiat (Biblioteca V. A. Urechia, Galați), doc. 403/1628, septembrie 14. Despre moșia Fârțânești, a Mănăstirii Mavromol vezi P. PĂLTĂNEA, *Note despre averea Mănăstirii Mavromol din Galați*, pp. 228-229.

55. P. PĂLTĂNEA, *Organizarea administrativă a orașului Galați*, p. 311. Puțeni este denumirea veche a localității Valea Mărului, județul Galați.

56. Despre hidronimul „Valea lui Manolache“ a se vedea S. GEACU, *Județul Galați. Dicționar de geografie fizică*, p. 275.

57. P. PĂLTĂNEA, Valentin ȚURLAN, „Din toponimia bălții Brateșului“, în: *Anuar de lingvistică și istorie literară*, tomul XXXI, Iași, 1986-1987, p. 355.

58. Constantin C. GIURESCU, „Împrumuturi cumane în limba română: odaie și cioban“, în: *Studii și cercetări lingvistice*, anul XII, nr. 2, 1961, p. 212.

departe de sat⁵⁹. Termenul a apărut în a doua jumătate a secolului al XVI-lea cu referire la locuințele din afara satelor, pentru crescătorii de vite⁶⁰.

Satul *Odaia lui Manolache* este atestat documentar sub acest nume la 8 septembrie 1675. La această dată domnitorul de tristă amintire Dumitrașcu Cantacuzino (a doua domnie, februarie 1674 – noiembrie 1675) poruncește căpitanului Adam (ctitor al Mănăstirii Adam din nordul județului Galați) „să aleagă și să stâlpească siliștea unde este «odaia» lui Manolache, ginerele lui Șerbu, dând și mărturie hotarnică⁶¹. Șerbu⁶², cumnat cu marele mitropolit al Moldovei, Dosoftei, ierarh canonizat în vremea noastră, este – cum am menționat mai înainte – unul din ctitorii Mănăstirii Precista din Galați și a fost pârcălab al acestui oraș.

Între cele 11 părți de moșie pe care le deținea Mănăstirea Mavromol, în afara orașului Galați, menționate într-o însemnare din noiembrie 1832, se număra și *Valea lui Manolache*⁶³.

Din participanții la întocmirea hotarniceii ne rețin atenția „*popa Vasilie*” și „*diaconul Venedict*”, acesta din urmă fiind vechil, adică administratorul moșiilor Mănăstirii Mavromol. Credem că cei doi erau și

59. C. C. GIURESCU, „Împrumuturi cumane în limba română: odaie și cioban”, p. 207.

60. C. C. GIURESCU, „Împrumuturi cumane în limba română: odaie și cioban”, pp. 208-209.

61. *Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a Statului*, vol. III (1653-1675), București, 1968, p. 512, nr. 2474. Vezi și P. PĂLTĂNEA, V. ȚURLAN, *Din toponimia bălții Brateșului*, p. 355.

62. Despre Șerbu a se vedea: P. PĂLTĂNEA, „Familia Doamnei Ana, soția lui Mihai Vodă Racoviță”, în: *Arhiva genealogică*, I (VI), nr. 3-4, Iași, 1994, pp. 136-137; Pr. E. DRĂGOI, „Rudenii gălățene ale Sfântului Mitropolit Dosoftei”, în: *Axis libri*, anul VIII, nr. 27, Galați, iunie 2015, p. 49-51; Pr. E. DRĂGOI, „Sfântul Mitropolit Dosoftei și rudele sale de la Dunărea de Jos”, în: *Ziarul Lumina*, anul XI, nr. 285, 12 decembrie 2015, p. 4; Pr. E. DRĂGOI, „De la Suceava la Galați: «Podul» Sfântului Mitropolit Dosoftei”, în: *Domnul este nădejdea mea din tinerețile mele. Omagiu părintelui protopop emerit Vasile Irimia*, Editura Vasiliana⁹⁸, Iași, 2022, pp. 217-226.

63. Pr. E. DRĂGOI, *Vechi locașuri de cult și viața bisericească în sudul Moldovei până în anul 1864*, pp. 221-222. Moșia aceasta se afla în posesia Mănăstirii Mavromol și în primăvara anului următor, fiind înscrisă într-un inventar din 25 mai 1833: P. PĂLTĂNEA, *Note despre averea Mănăstirii Mavromol din Galați*, p. 227.

slujitori ai serviciilor divine de la Mănăstirea Mavromol. Numele acestora nu erau cunoscute până acum.

Valea Mălinii este hotarul pe care-l făcea pârâul temporar, afluent al râului Siret, care izvorăște din dealul Piscu Fântânilor, la 3 km. sud-est de comuna Cuca, județul Galați, traversând satul Smârdan, trecând pe lângă satul Cișmele și debarșând în lacul Mălina⁶⁴.

Moșia Mănăstirii Precista, menționată în documentul comentat, era fie cea de pe teritoriul actualului sat Cișmele, comuna Smârdan, județul Galați⁶⁵, fie, „moșia Sf. Ioan“, care, potrivit unui alt document din arhiva Mănăstirii Vatoped⁶⁶ se afla în posesia Precistei dinaintea de anul 1735. La începutul secolului al XIX-lea se făcea mențiunea că moșia „care în vechime s-a numit Sf. Ioan“, acum era cunoscută sub numele Bălțița⁶⁷.

Ioan Rale este vornicul de poartă Ioniță Rale care, la 4 iulie 1786, hotărâna moșia Mănăstirii Mavromol, de pe teritoriul satului Rogojeni, comuna Suceveni, județul Galați (aici mănăstirea stăpânea a șasea parte a acestei moșii), precum și pe cea din Comănești, pe Valea Horincii (sat component al comunei Cavadinești, județul Galați), împresurată de răzeși⁶⁸.

Constantin Roset (după 1711-după mai 1792), fiul lui Iordache Cilibiu, potrivit lui R. Rosetti, la 1786, avea rangul de vel logofăt⁶⁹.

64. S. GEACU, *Județul Galați. Dicționar de geografie fizică*, p. 161.

65. P. PĂLTĂNEA, *Vechi locașuri de cult și viața bisericească în sudul Moldovei până în anul 1864*, p. 205.

66. *Arhiva Mănăstirii Vatoped*, Doc. nr. 426/1805, decembrie 20.

67. *Arhiva Mănăstirii Vatoped*, Doc. nr. 428 a/1818, februarie 11. Bălțița a fost moșie lângă satul Șerbeștii Vechi, numită și Lohănești sau Negrișoara. *Tezaurul toponimic, Moldova*, vol. I, partea 1, p. 54.

68. P. PĂLTĂNEA, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați*, vol. II, 1601-1650, manuscris dactilografiat (Biblioteca V. A. Urechia, Galați), doc. 132 din 1546 (7054), martie 27. Tot aici autorul scrie că moșia respectivă era arendată, la 1842 fiind în posesia egumenului Mănăstirii Mavromol, arhimandritul Iosif Rășcanu. A se vedea și P. PĂLTĂNEA, *Note despre averea Mănăstirii Mavromol din Galați*, p. 229. Date despre Iosif Rășcanu la pr. E. DRĂGOI, „Arhiereul Iosif Rășcanu, egumenul Mănăstirii Mavromol“, în: *Studii și Articole* (Asociația profesională Școala Gălățeană), nr. 1, Editura Muzeului de Istorie Galați, nr. 2, Galați, 2017, pp. 275-281.

69. Generalul R. ROSETTI, *Familia Rosetti*, vol. I, Monitorul Oficial, București, 1938, p. 71.

Costin serdar este pârcălabul de Galați, de care am amintit mai sus.

Costandin, clucer s-ar putea să fie unul și același cu medelnicerul *Constantin* care, între 1814-1818, plătea bezmen pentru locurile închiriate de la Mănăstirea Precista⁷⁰.

70. Cristian-Dragoș CĂLDĂRARU, *Biserica fortificată „Precista”, monument de cultură românească*, pp. 77-78.